

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 3

Číslo materiálu v sadě: 4

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Národní obrození a vznik Rakouska-Uherska

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: národní obrození, česko-německé vztahy, dualismus, Rakousko-Uhersko

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dokáže definovat pojmy národní obrození, dualismus v Habsburské říši, mladočeši, staročeši ap., umí vysvětlit česko-německé vztahy a popsat cestu ke vzniku Rakouska-Uherska.

Metodický list/anotace

Motivačně výkladová prezentace má pomoci žáku pochopit vývoj česko-německých vztahů až po vyhlášení Rakouska-Uherska, seznámí žáka rovněž s jednotlivými fázemi národního obrození u nás.

Datum vytvoření: 23.3. 2013

**NÁRODNÍ OBROZENÍ
A VZNIK
RAKOUSKA-UHERSKA**

Úkol:

Kolik fází mělo české národní
obrození?

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK REKOUSKA-UHERSKA

- **ČESKÉ NÁRODNÍ OBROZENÍ – 3 fáze:**

- **1. fáze - konec 18. stol.**

- ✓ myšlenky VFR a osvícenství

- ✓ základy slávistiky

- ✓ začátek austroslavismu

- (**Josef Dobrovský** – kultivace českého jazyka, „Dějiny české řeči a literatury“, moderní česká mluvnice)

Úkol:

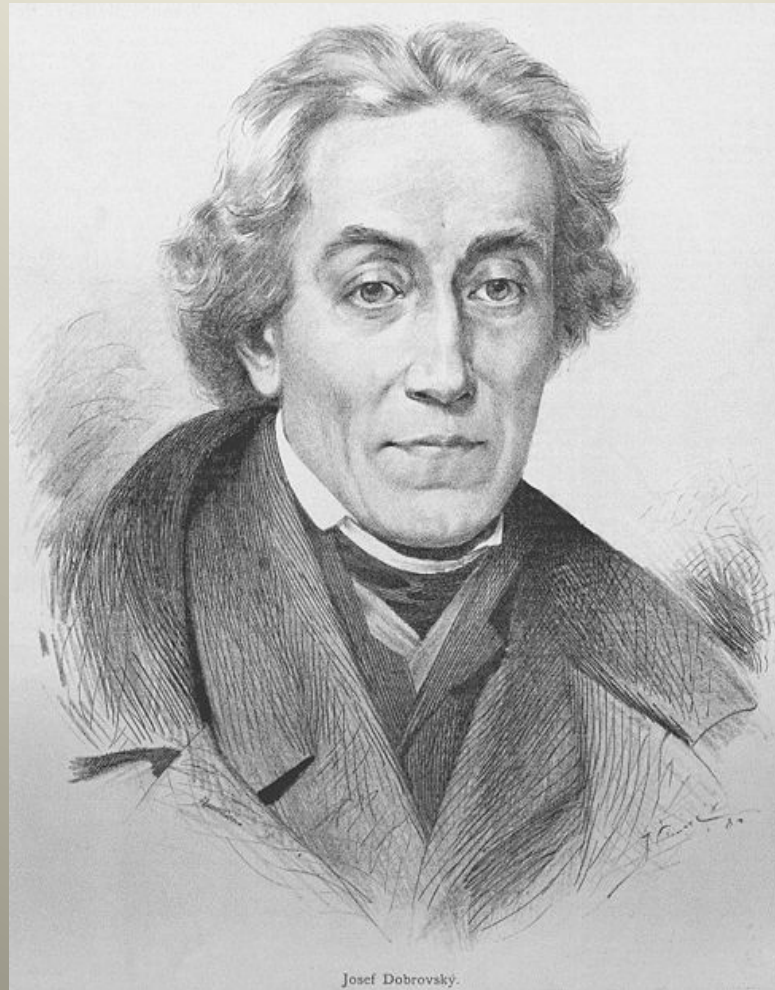
Víš, co je podstatou
austroslavismu?

Josef Dobrovský

portrét Jana Vilímka, 1884

Obrázek č. 1

Josef Dobrovský (1753-1829), přezdíváný „modrý abbé“, patří k první obrozenecké generaci. Při korunovaci Leopolda II. čes. králem r. 1791 pronesl řeč o **svébytnosti slovanských národů v rámci rakouské monarchie (počátek austroslavismu)**.

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK REKOUSKA-UHERSKA

➤ 2. fáze - první desetiletí 19. stol.

- ✓ péče o český jazyk
- ✓ představy o občanské společnosti
- ✓ nová generace české inteligence
(**Josef Jungmann**: 5dílný česko-německý slovník)
- ✓ **Malice česká 1831** – vydávala čes. literární díla
- ✓ **Měšťanská beseda 1846** – české plesy, diskuse v kavárnách

Josef Jungmann

portrét neznámého autora

Obrázek č. 2

Josef Jungmann (1773 - 1847), spisovatel, filolog a překladatel, byl hlavním představitelem 2. obrozenecké generace, který kolem sebe soustřeďoval významné osobnosti kulturního a vědeckého života (F. Palacký, F. L. Čelakovský, J.E. Purkyně aj.).

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK REKOUSKA-UHERSKA

➤ 3. fáze - 30. a 40. léta 19. stol.

- ✓ český národně politický program
- ✓ vlastenectví v duchu odkazu na významné události českých dějin
(**František Palacký** „Dějiny českého národa v Čechách a na Moravě“)
- ✓ K.H. Borovský
- ✓ J.K. Tyl, F. Škroup → píseň „Kde domov můj“

Úkol:

Kde poprvé zazněla píseň „Kde domov můj“?

Řešení:

Píseň „Kde domov můj“
poprvé zazněla ve hře
„Fidlovačka“ J.K. Tyla roku
1834.

František Palacký

litografie, 1855

Obrázek č. 3

František Palacký (1798 – 1876), spisovatel, překladatel, politik, zakladatel moderního dějepisectví a organizátor kulturního života v Praze, byl vedoucí osobností třetí generace obrozenců a zastánce pravosti „Rukopisu zelenohorského“, o jehož pravosti se vedla ve vědeckých kruzích pře.

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK REKOUSKA-UHERSKA

- **REVOLUCE 1848**
- **červen 1848** - povstání v Praze, týdenní boj na barikádách
- revoluce ve Vídni, maďarská a česká poraženy vojskem knížete **Windischgrätze**
- jediný výsledek – **zrušení roboty na celém území za výkup**

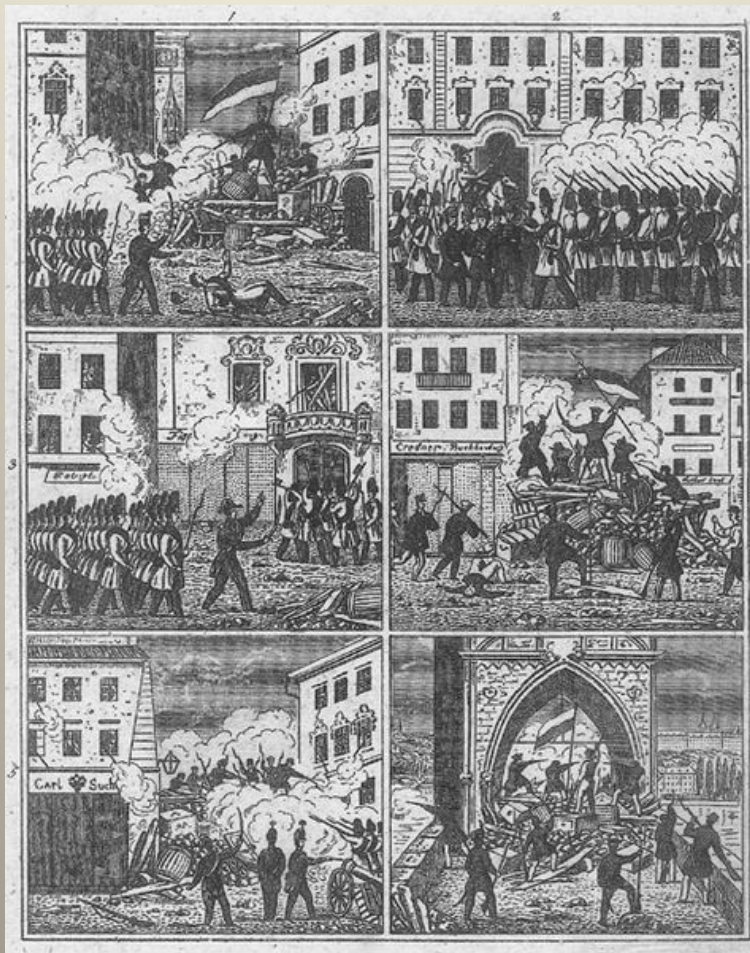
(Slovanský sjezd v Praze – slib věrnosti monarchii)

Svatodušní bouře v Praze

revoluce 1848

Obrázek č. 4

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK REKOUSKA-UHERSKA

- **r. 1859** po pádu **Bachova absolutismu** v Habsburské monarchii –
3 možná politická východiska:
  - pokračovat v absolutismu
  - dualismus říše
  - federace
- **poč. 60. let** – obnovení veřejného života (Sokol)
- Česká národní strana (Staročeši, Mladočeši)

Úkol:

Které z možných návrhů na nové uspořádání Habsburské říše chtěli prosadit Češi?

Řešení:

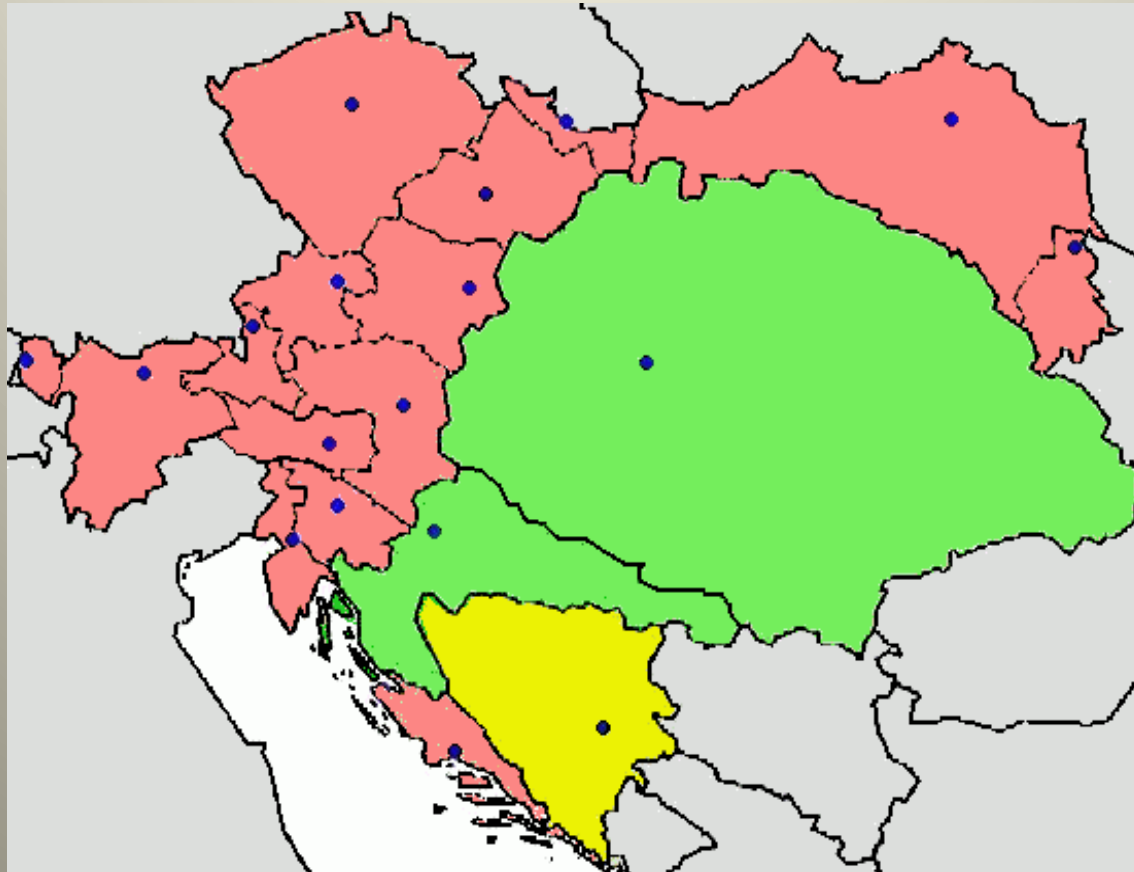
Češi chtěli prosadit federaci.

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK RAKOUSKA-UHERSKA

- **1867** – vznik **Rakouska - Uherska**
  - **dualizace říše** (hranicí řeka Litava):
    - **Předlitavsko** (Rakousko)
    - **Zalitavsko** (Uhersko)
      - společný panovník, zahraniční politika, obrana a hospodářská strategie
- odpor Čechů (Fr. Palacký: „Byli jsme před Rakouskem, budeme i po něm“)

Vznik Rakouska-Uherska 1867

Obrázek č. 5

Dualismus v
Habsburské
říši: rozdělení
na
Předlitavsko
(ružové)
a Zalitavsko
(zelené),
hranicí řeka
Litava.

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK REKOUSKA-UHERSKA

- zakládání odborů
- **1878** – zal. „**Česká soc. dem. strana**“ (v Praze-Břevnově)
- **1880** – vydána „**Jazyková nařízení**“
  - **čeština úřední jazyk** (česká gymnázia, reálky, odborné průmyslové školy)
  - **Rakousko-uherská monarchie se nedovedla prosadit v mezinárodní politice**

NÁRODNÍ OBROZENÍ A VZNIK REKOUSKA-UHERSKA

- **na konci 19. stol.** – český národ dospěl (postavení v ekonomice Rakousko-uherské monarchie prvořadé)
- **r. 1891** - Jubilejní výstava v Praze

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

VILÍMEK, Jan. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 23.3.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Josef_Dobrovsky_Vilimek.jpg >

Obrázek č. 2

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 23.3.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Josef_Jungmann_CT.jpg >

Obrázek č. 3

DAUTHAGE, Adolf. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 23.3.2013]. Dostupný na WWW:
< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:PalackyLitho.jpg> >

Obrázek č. 4

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 23.3.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Praha_Barricades_1848.jpg >

Obrázek č. 5

KPALION. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 23.3.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cisleithanien_Transleithanien.png >

Obrázek č. 6

KPALION. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 23.3.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cisleithanien_Transleithanien.png >